

D. A. G.
DISSERTATIO
HISTORIAM
BIBLIOTHECÆ
REGIÆ ACADEMIÆ ABOENSIS
EXPONENS,

Cujus PARTICULAM DECIMAM QUARTAM,
Conf. Ampl. Facult. Phil. in Illustri ad Auram Lyceo,
Publico examini subjiciunt

AUCTOR
HENRICUS GABRIEL
PORTHAN,

ELOQUENTIÆ PROFESSOR REG. ET ORD.

ET
RESPONDENS
FRIDERICUS JOHANNES ROSENBOM,
Ostrobotniensis,

In AUDITORIO MAJORI Die XVI. Junii
An. MDCCLXXXIV,

H. A. M. S.

ABOÆ,
Impressa apud Viduam Reg. Acad. Typ. J. C. FRENCKELL,

THESES RESPONDENTIS.

THES. I.

Mythologias veterum, initio nihil aliud fuisse nisi veritates vel physicas vel ethicas allegorice propositas; qui scripta eorum consuluerit, ingeniaque cognoverit & conditionem hominum antiquissimorum, facile dabit.

THES. II.

Qui *famam & existimationem cum cæde obtreclatoris tueri* (in statu sc. naturali) *absonum esse* statuunt, minus caute docent. Si quis facti atrocis & infamis innocentem malitiose insimulat, neque ab hac inferenda injuria aliter abduci potest; quin vi coerceri queat, dubium non est. Nec in civitate Magistratus, hanc opem, (quæ juri successit violentæ in statu naturali defensionis), læso denegat.

THES. III.

Qui libertatem legibus lædi putant, per quas ne sibi nocere ipsi queant prohibentur, absurdam de libertate foveant opinionem.

THES. IV.

Qui mores hominum ingeniaque, vel *soli naturæ*, vel *soli educationi* deberi docent, pariter errant; sed illorum tamen perniciosior error cenferi debet.

THES. V.

Non animadvertunt quam sibi turpiter ipsi contradicant, qui æqualitatem hominum naturalem non negantes, conditionem tamen hominum qui in civitate servi nascantur, legis Naturalis præceptis haud repugnare defendunt.

will bryta freden med Eder och will intet wetta utaf Eder
wånsfapp; då bleswo Venetianerne rådde, och tilböddh Eders
Majj:ts Broder 500000 Riksdal. att freden en skulle brytas:
&c. (Cfr. quæ de eadem hac re narrat LAUGIER *Hist. de
la Republique de Venise*, T. XI, L. XLIII. p. 299-303.
& 306 sq.). Capite de Rusticorum & subditorum conditione,
sollicitam horum curam auctor Sultano commendat; un-
de quædam verba exscribemus: Nu blir Böndernes och
undersåtarnes tillstånd förklarad. Eders Majj:ts bör wetta
att Bönderne äro Eders Majj:ts Skatt; uthan Bönderne kan
man ingen Skatt ihopsamla, och uthan Skatten kan man
inga troupper sammanbringa, och uthan troupper kan man
intet wara Kaysare. Man måste alltid hafwa medlidande med
de fattige undersåtare, och med flit see efter deras tillstånd ic.
Paullo post adjicit: Men, Nådige Kaysare, igenom dese måns-
ge frigen äro Bönderne blesne utharmade, och dersföre bort-
lupne, för den orsaken skull att man dem gjort ofördrett; såsom
til exempel: uthi en by hafwa tillförende 10 huus warit an-
slagne att betala contribution, men af dem äro bönderne u-
thi 9 huus bortlupne och en allenast blifwit qwar; när nu
den kommer som skall upbåra contribution, så tar han lijka-
fullt af det ena för 10 huus contribution, hwilken sig be-
stijger till 3 Riksdal. på hwart huus, &c. Ignotum mihi,
an ullibi hoc scriptum typis expressum fuerit; qua tamen
cura haud indignum est. A translatore Svecano, adjecta
margini interpretatio conspicitur vocum præcipuarum
Turcicarum, quas ut Technicas in textu retinuerat; qua-
lia sunt nomina dignitatum, mensurarum, pecuniæ &c.
Initio circiter seculi præsentis, aut ad finem vergente su-
periore, interpretationem factam esse, stilus & orthogra-
phia indicant.

LVII. Volumen Chartaceum, in Folio; collectionem
Epistolarum aliorumque varii generis monumentorum
complectens, ad res maxime Svecicas illustrandas perti-

nentium, partim manu Ampl. Arckenholtzii exscripto-
 rum, partim ab eo cum autographis aliisve certæ fidei
 exemplis collatorum. Reliquias hæcæ paucas sane spar-
 sasque, quæ ex locupletissima sua diligentissimaque mo-
 numentorum hujus generis collectione, (nescio quod fa-
 tum experta), ad nos pervenerunt, in unum volumen
 compingi curavimus. Sunt quædam typis jam vulgata,
 alia vero adhuc inedita: quam tamen rationem diligen-
 ter persequi, & genus utrumque accurate distinguere, no-
 bis hætenus non licuit, quibus oñi satis non superfuit,
 tot percurrendis Collectionibus ac Voluminibus, per quæ
 rerum patriarum hujusmodi monumenta dispersa lucem
 publicam adspexerunt, impendendum. Ut qualia nostro
 tamen hoc volumine contineantur judicari quadantenus
 possit, indicem quorundam dabimus, (omissis iis quæ
 typis exscripta alicubi exstare certo meminimus): 4, Hertig
Carls Bref (contra Senatores) dat. Westeråhrs d. 13 Febr.
 1597. 6, *Jo. Messenii* Epistola ad R. Cancell. Ax. Oxen-
 stierna, dat. Ups. d. 21 Mart. 1612. 7, *Jem st. R. Gu-*
staf Adolpfs Bref til Fröken Ebba Brabe, a. 1613 & 1614.
 8, 15, Binæ *L. Camerarii* Epistolæ ad Ax. Oxenstierna,
 dat. Hagæ Com. 11 Mart. 1623, & Alton. 15 Maji 1626.
 9, 14, 25, 28, 29, *Joach. Rusdorsii* Epistolæ, ad R. Gu-
 stavum Adolphum, Lond. 14 Cal. Jan. 1624, ad Senat.
 Gabr. Oxenstierna, Hampton. 13 Cal. Sept. 1625, atque
 tres ad R. Canc. Axelium Oxenstierna, dat. Lugd. B. 6
 Jul. 1629, Lut. Paris. non. Dec. 1629 & 8 Cal. Febr. 1630.
 10, 12, *Job. Rutgersii* quinque Epp. ad eundem, dat. Hagæ 30
 Mart., 5 & 26 Jun. 1624, & Hafn. 20 Jan. 1625. 16,
 19, 49, *Erenne R. Gustaf Adolpfs* Bref til R. C. Axel O-
 xenstierna, dat. Håringe d. 1 Apr. Stockh. 26 Dec. 1628,
 Eågræt mid Nürnberg. 1 Aug. 1632. 17, 18, 37, 51, 53, 56,
 57, 58, *Ax. Oxenstierna* Ep. ad P. Strasburgh, Elb. 26 Jul.
 1628; *Ejusd.* Bref til Rits. Råd Ib. 30 Nov. 1628, til R.
 Gu-

Gustaf Adolph ib. 17 Jan. 1631, til Riks Råd Franckf. wid Mayn 14 Nov. 1632, Cöln an der Spere 4 Febr. 1633, til Riks. Ständer 4 Febr. 1633, til Ridderskapet och Adelen, it. til Prästerkapet, it. til Borgare och Bonde Stånden, wid Riksdagen församlade, Mayntz, 20 Jun. 1634. 20, Instruction womit — Wir *Gustavus Adolphus* — unsern Hoff. Marschaln — Dietrichn von Falkenberg — naher Teutischland abgefertigt haben. It. alia, dat. Stockh. 2 Jan. 1629. 21, 22, Literæ salvi-conductus, & Instructio ad cujus tenorem in militibus peregrinis conducendis, eidem erat agendum. Stockh. d. 16 Jan. & d. Jan. 1629. 23, Instruction für den Hoffmarschal (eundem) wegen Königl. Majests Kupfers, so Ihr Königl. M:t in Amsterdam anhero liegen haben. Stockh. 27 Jan. 1629. 24, Tres Epist. *Jo. Cabeljavii* ad Ax. Oxenstierna, dat. Holmiæ e Museo, Hagæ Com. 5 Jan. 1629, & Holm. 6 Jun. 1648. 27, R. Gustaf Adolphi och Riks. Råds Deliberation ang. Tyska Kriget, på Upsala Slott d. 26 Oct. 1629. 38, Litteræ R. Gustavi Adolphi Commendatitiæ ad Turcarum Imperat. Amurathem III, pro Principe Vidua Transylvaniæ Catharina. 39, Responsum Amurathis ad has litteras, (dat. die 26 Jun. 1642). 40, Mandatum R. Gustavi Adolphi ad Legatum suum Paulum Strasburgh, de negotiis ejusdem Principis Catharinæ promovendis, dat. Gembergæ d. 3 Sept. 1631. 41, Epistola Pauli Strasburg ad R. Gustavum Adolphum, d. Albæ Julix $\frac{1}{2}$ Febr. 1632. 45, R. Gustavi Adolphi Ep. ad Principem Transilvaniæ Catharinam, dat. Augustæ d. 18 Maji 1632. 26, *Cornelii Haga* Epist. ad - - -, dat. Constantinop. d. 26 Jul. 1629, ad eadem ista negotia &c. pertinens. Præterea multæ variorum Litteræ ad R. Cancellarium Ax. Oxenstierna: 30, *Thomæ Roe*, Legati Anglici in Aula Svecica, dat. Gedani $\frac{1}{2}$ Apr. 1630; 33, *Elizæ Pauli* Consulis Stetin. d. 9 Sept. 1630, & 7 Apr. 1631; 54, *Johannis Braun*, d. Hamb. 16 Nov. 1633; & *Job. Narssii* d. Francof. $\frac{1}{2}$

Jul. 1633. 63, *Tilem. Stellæ* d. Lut. Paris. 16 Cal. Aug.
 1637. 61, 68, *Quatuor Claudii de Mesmes* (Com. d' Avaux), d.
 Lut. Paris. 15 & 19 Dec. 1642, 20 Jun. & 10 Jul. 1643.
 66, *Tres Eourtii Jollyvet*, d. Lut. Paris. 17 Febr. 1634, 6
 Maji & 1 Aug. 1637. 71, *Quatuor Hugonis Mouati*, d.
 Lond. 24 Oct. 1645, postrid. Cal. Jan. 1646, post. Cal.
 Jul. & 22 Jul. 1747. Etc. 47, 50, *J. Camerarii* Ep. ad ---
 dat. Herspruch in Norico d. 21 Jan. & Norib. 16 Sept.
 1532. 65, *Skristwärling emellan Ambassad. Gr. Joh. Ox-*
enstierna och *Hof. Canc. J. Adler Salvius*, Nov. & Dec.
 1641. 80, *Transfunt* ur 2:ne *Riks. Canc. Gr. Ax. Oxen-*
stiernas bref til sin son Eric, d. Stockh. 19 och 24 Dec.
 1653. 84, *Skäl til beweka de Engellske* at tråda uti närma-
re Commerciars handel med Sverige, af *R. R. Bengt*
Skytte, 1662. 85, *Rationes pro Hollandis & contra An-*
glos (ad idem negotium pertinentes) 1663. 89, *Extract*
af Instruction för Kongl. M:ts Plenipotentiarier och Ex-
traordinarie Legater — wid föreforhande fredz negotia-
nes uti Nimwegen. Dat. Stockh. d. 19 Apr. 1676. 90,
Menige mans i Skåne och Blekingen deprecation til *R. Carl*
XI, för det de tagit *Danska* partiet. 91, *Riks. Canc. Gr.*
Magn. Gabr. Dela Gardies Vindiciæ Veritatis eller *San-*
nings. Försvar emot onsk. full — *befyllning* Dat. Högjertorp d.
 7 Febr. 1678. 92, *R. Carl XI:s Skydds. Bref* för *Liflän-*
sk *Wänderne*, dat. Stockh. d. 23 Maji 1684 (in originali).
 93, *N. Lilienroths* (*Legati Svec.*) bref (til *Gr. Bengt Ox-*
enstierna?) ang. den uprättade *Scandaleusa Statuen* i *Pa-*
ris, dat. d. 19 Febr. (1 Mart.) 1686; it. hans memorial
 derom til *Franska Stats. Ministern N. N.* 96, *Gränse. Com-*
missions (emellan *Herjedalen* och *Trondhiems. län*) *Bref* til
R. Carl XI, dat. *Messlinge bruk* d. 8 Aug. 1690; it. 2:ne
 til *Danske Commissarierna* dat. d. 5 och 9 Aug. ej. a. it.
 et ifrån *Svenska Commissionens Secreterare And. Utter-*
lo til den *Danske Paul Steen*, d. 9 Aug. ej. a. 117, *Canc.*
Rd.

Rådet Ol. *Estenbergs* Memorial til Kongl. Canc. Collegium, ang. 1282 års Riksdags-Beslut på Helge And's Holmen, dat. Stockh. d. 23 Sept. 1734. 118, *Aff. Jo. Helins* Mem. i samma ämne. 125, Tillförlätlige Bewis af Franske Nationens sinnelag och omdömen — om den Swenske Nationen &c.; ex iis *Arckenholtzii* nostri operibus politicis, quæ fatalia auctori fuerunt.

LVIII. Codex Chartaceus in Folio, monumenta varii generis continens, res præcipue Svecicas, Historiamque Literariam spectantia. Exempli causa quædam indicabimus: 5, E Collectione Palmsköldiana, Tom. de Uplandia, de R. *Amiraglio Com. Carolo Gustavo Wrangel*, Gallice. 8, *Matthiæ Palbitzki* narratio de vita sua atque peregrinationibus; Germanice. 9, Vita *Georgii Stiernbielm*, & *Magni Rönnovii Dublars*. 15, R. Carl XII:s Cancellie-Ördning, gifven Timurstsch d. 26 Oct. 1713. 35, Index Alphabeticus rerum in Patria, regnante Regina Udalrica Eleonora gestarum; sub lectione, ut videtur Commentariorum Senatus Regni (Råds-Protocollerne) confectus, quorum volumina & paginæ citantur: Labor inceptus modo, neque ultra mensem Maji a. 1719 continuatus. Historiam Patriæ, a morte R. Caroli XII, ad mortem R. Friderici I, ex decreto Ordinum Regni scripturus, hujusmodi sese apparatu atque subsidiis instruere diligentissimus *Arckenholtz*ius coepisse videtur; sed morbo senioque impeditus, pertexere telam non valuit. 36, Memorial ang. *Perlsisterierne* (til R. Cammar-Collegium?), af *Henr. Schylman* (postea Commiss. Status), dat. d. Dec. 1733. Huic volumini etiam adjectæ quædam plagulæ sunt, e schedis *Lindheimianis* servatæ, (supra p. 133, not. (f), & p. 198), haud illæ quidem integræ, res Russicas Ecclesiasticas spectantes, Germanice perscriptæ; e Russo translata idiomate scripta pauca exhibent, atque inter illa Testamentum illud insulsum, quod Monachi

Russici *Magno Erici R. Svecorum* affinxerunt (cfr. *Tidn. utg.* af et *Sällskap i Åbo*, 1783, N:o 36).

LIX. *Recueil de Diverses Pieces*. Volumen Chartaceum in 4:o, nitidissime scriptum & compactum; foliis constans 160 cum dimidio, præter indicem contentorum & Epistolam dedicatorem, ad D:num *Guil. de Gebebe*, Consil. Hassiacum (*Conseiller de Guerre & des Finances, & Secrétaire du Cabinet*) Gallice scriptam & volumini præmissam, dat. Stockholmæ d. 24 Nov. 1735, cui nomen suum auctor subscripsit C. L. H. Meditationes varias continet, judiciale & annotationes, Politici, Ethici & Literarii generis, sermone partim Gallico partim Germanico; quasdam etiam ad res patriæ nostræ spectantes: non maximi tamen pretii.

LX. Volumen Chartaceum in 4:o, ex schedis variis sparsisque compactum, a b. *Arckenboltzio* vel propria manu exscriptis, vel cum autographo collatis, vel undecunque collectis; Historici plerumque aut Politici argumenti. Exempli loco quædam horum etiam monumentorum indicabimus: 2, *Personalier öfwer Hertig Carl Philip*, af R. Gustaf Adolph sielf med Des egen hand upsatte och conciperade. In margine annotatum legitur: *ex Msto R. Gustavi Adolphi*. Typis exscribi curavimus in *Tidn. utg.* af et *Sällst. i Åbo*, pro Anno 1778, N:ris 15 & 16. 3, R. Canc. *Axell Oxenstierna* 6 Literæ ad Canc. Regni Poloniæ, ad Vice-Cancell. Zamoiscium, ad Castellatum Cracoviensem, &c omnes dat. Elbingæ d. 5 Febr. 1631. 7, *EjUSD. Förétal til R. Gustafs den Stores af Sverige begångne gerningar och Historie*. Ex autographo Illustriss. Auctoris. 8, *EjUSD.* 4 Epistolæ ad filium (Jo. Oxenstierna) dat. 13 Jul. d. — Jul. $\frac{22}{7}$ Jun. 12 Sept. 1635. 4, R. *Gustavi Adolphi* Litt. ad Ax. Oxenstierna, dat. Falkenoviæ 5 Oct. 1626. 5, *EjUSD.* Ep. ad Bened. Oxenstierna, dat. *Lägeret mid Dirschow* d. 12 Jul. 1626. 14, *Rongl.*

Dr. Sts. Strifwelse til Hr. Pehr Brahe om Triple Alliancen &c. dat. Stockh. 17 Febr. 1669. 15, *Quatuor Lud. Cameraarii* Epist. ad Axel Oxenstierna, dat. d. $\frac{6}{16}$ & $\frac{19}{20}$ Apr. 1630, Hagæ Com. d. $\frac{18}{28}$ Nov. 1632 & $\frac{1}{11}$ Jan. 1633. 21, *Compositio Caroli Gustavi* (Itinerarium, Latine scriptum) ab A:o 1638 mense Maio, (a d. 16 Maji ad d. 24 Julii). Ex autographo Regis. 22, *Ejusd.* Epist. ad R. R:que Sveciæ Tutores & Curatores, dat. Montforti d. 12 Maji 1639. 23, *Brevis vita Johannis Adler Salvii*, ex Coll. Palmköld. 25, *Jo. Schefperi* Epist. ad Jo. Mothium, dat. Ups. 13 Dec. 1665. 28, *B. C. Rålamb's* Oration öfwer Hr. Carl Båts Hufvud Båner då det sönderflogs på grafven, hållen i Riddarhusets Kyrkan d. 20 Nov. 1698. 31, *Cl. Ornhjelms* Berättelse til Kongl. Rådet Hr. Dahlberg, ang. Swenske Riddare-Orden, dat. Stockh. d. 5 Dec. 1695. 40, Anonymi annotatio de Mulieribus Sveciæ Eruditis, Svetice. 45, Index rerum ad Historiam Sveciæ Politicam & literariam, Regnantibus Regg. Gustavo Adolpho, Christina, Carolo Gustavo & Carolo IX, pertinentium; accurate significatis fontibus, partim typorum ope vulgatis, partim adhuc in Mss. delitescens, unde hauriri earum cognitio queat. Pagg. 91. Cognoscere ex hoc scripto licet, quam diligenti & vasta hujus generis monumentorum instructus fuerit auctor collectione; qua dispersa, laboriosissimus hic Index nullius jam est usus. 52, *Remarques sur l'Histoire de la vie de Gustave Adolphe Roi de Suede, écrite par Mr. Walter Harte*. Folia 22. 66, om *Sultans Hoff*. Narratio de aula & Regimine Turcico. Tempus quo scripta est, prima verba indicant, quæ talia sunt: Den Turfiske nu 1711 regerande Herren heter Achmet den tredje. Etc. Auctor mihi ignotus. Pagg. 42. Præter multa alia scripta, pretii haud spernendi.

LXI — LXXIV. Epistolarum Volumina XIII, a Viris diversis Illustribus, Nobilibus & Eruditis, plurium Nationum

num ac gentium, ad B. *Arckenboltzium* scriptarum; quas in ordinem ab ipso, dum viveret, redactas, numerisque suis signatas, compingi curavimus. Neque æqualis omnes esse pretii, neque expectari omnino posse ut quid contineant doceamus, facile intelligitur. Usu tamen ac pretio minime carere, talium rerum periti non nesciunt; neque alio loco nos etiam fructum ex iis repetere atque impertire superfedebimus. Præter hæc vero, fasciculi literarum ad virum eundem celeberrimum scriptarum *quatuor* in Bibliotheca Acad. asservantur, quas ipse a reliquis secreverat, ad posteritatis cognitionem minus fructuosas. Majoris autem pretii sunt, & in se, & ad Epistolas fautorum atque amicorum quas spectant plenius intelligendas, fasciculi *quatuor* alii, prototypa exempla s. adumbrationes (concepterne) Literarum quarundam complexi, quas ipse ad claros viros dedit, quibuscum sibi genus hoc commercii intercessit.

LXXV. *Regitre des Memoires de Gustave Adolphe Roi de Suede.* Codex Chartaceus in 8:o. Nihil aliud est nisi Index Alphabeticus a b. *Arckenboltzio* in Commentarios Rusdorffii, supra a nobis descriptos confectus; quos ad res summi Regis illustrandas maxime pertinere, dubio caret. Comparatio & hujus Indicis, & ipsorum Commentariorum, cum monumentis quæ Voluminibus modo a nobis commemoratis N. LVIII, & LX continentur, instituta, luculenter docet *Appendicis* ad laudatos Commentarios ab auctore adornatæ (quæ a nostro illorum exemplo abest) ac infelicitè dispersæ partem in illa immigrasse. Tantum de Mss. *Arckenboltzianis*.

LXXVI. *Mappam Japonicam*, rarum Bibliothecæ nostræ cimelium, quam liberalitati favorique debemus Illustrissimi Mæcenatis, Regis Regnique Senatoris &c. Comitæ ULRICI SCHEFFER, supra jam descripsimus, (§. XXX, not. (d)), p. 132, quantum a nobis, & linguæ & lite-

literarum quibus insignita est penitus ignaris, præstari potuit.

LXXVII. Quod idem de plagula Tanguticis literis inscripta, (de qua supra cit. §. not. (b) fine, p. 131, commemoravimus,) amicitia Celeb. LAXMAN debitæ, confiteri necesse habemus.

LXXVIII. Volumen Chartaceum in 4to, scripta quædam Theologica atque ad res Ecclesiasticas pertinentia continens, hinc inde Bibliothecæ nostræ acquisita. Inter hæc comparent edicta bina R. Johannis III de Decimis, de annis 1572 & 1575; quorum hoc in Diss. Cel. RABENII *de Legis Publicatione*, Uptaliæ a. 1767 edita, illud in *Novellis Aboënsibus* (Tidningar utg. af et Sällskap i Åbo) a. 1782, N:o 31, typis vulgatum legitur (gg); nec non 3, *Capita rerum Synodicarum recitata in Synodo Aboënsi anno Domini MDLXXIII, præsentibus Dominis Pastoribus & aliis Ecclesiarum Ministris*, sive Oratio b. Episcopi Aboënsis M. PAULI JUUSTEN, initio habita Synodi anno mox commemorato hic Aboæ celebratæ, quæ prima post repurgata apud nos sacra, fuisse convocata videtur. Tria hæc monumenta amicitia Bibliotheca debet Cel. Dni M. MATTHIÆ CALONII, Juris in Academia nostra Professoris; quæ cum serius sint reperta, quam ut Capita ista rerum Synodicarum Reverendissimo Archi-Episcopo & Pro-Cancellario D:no D. MENNANDER, præclaram *de Synodis, & speciatim Diocesanis Aboënsibus Orationem*, in conventu Synodali a. 1773 hic Aboæ habitam, luci publi-

F f

bli-

(gg) Vetusta manu utrumque descriptum, vel exunte seculo XVI, l. ineunte XVII; quod autem in *Novell. Aboëns.* l. c. not. (*) edicatur, inter relictas schedas Episcopi *Pauli Juusten* reperta, ejusdemque manu scripta esse, utrumque sine dubio falsum est, & ex errore editoris profectum.

blicæ committenti, innotescere consuli que posset, pauca inde loca, quæ ad illustrandam conditionem Religionis & Ecclesiæ, qualis in his oris versus finem seculi XVI esset, nonnihil forte conferre queant, excerpta in notis dabimus (bb). 4. *Testimonia recentissimorum Scholasticorum, Sophistarum & Monachorum, contra Manicheam Papistarum communionem sub una specie, aut Sacrosancti Testamenti Christi violationem: ad hoc tantum congesta, ut liquido cernantur eorum* *sc-*

(bb) Non longe ab initio ita habet: - "vos earum rerum breviter commonefaciam, quas in his Synodalibus conventibus Clero unanimiter collecto majores & prædecessores nostri ad communem auditorum ædificationem proponere consueverunt. Scio deinde illos ritu solenni, caeremoniis splendidis & pompa celebri consedissee ad hujusmodi colloquia; quem apparatus ego quoque, exemplo aliarum Svecicarum Ecclesiarum volens & libens jam intermitto, cum non sit de substantia hujus rei, sed magis de Ecclesiastico, neve dicam papistico ornatu." Alio loco dicit: "In cœna Domini, — porrigatur utraque species tam laicis quam aliis, nec sint sacerdotes tam fordidi & impii, ut pro sanguine solum aquam porrigant *in coclearibus per edituos*. Caveant sibi omnes ab hoc iniquissimo furto cœnæ Dominicæ, & procurent vinum distribui in calice. Nec aliter fieri debet in quadragesimali visitatione. Qui alteram speciem laicis præripuerit, aut alioqui turbidum & corruptum vinum propter suam avaritiam præbere ausus fuerit, merito beneficio privabitur sacerdotali." Alio loco: "Sacellani præstent suis Dominis Pastoribus obedientiam debitam, fidelitatem & reverentiam. Sint diligentes in Divinis officiis, in visitatione mortuorum (*an morbidorum?*), in docendo populo, & vitam alioqui instituam suam ut Deus glorificetur & multi alliciantur ad pietatem. Domini Pastores

*fediffima contradictiones: & non tantum in Veteri Christi-
ana, sed etiam in istorum synagoga integram institutionem
in usu fuisse: & contra, Papistarum sacrilegium prorsus re-
cens esse. Opusculi, ex Germania seculo superiore ad nos
delati, auctorem ignoramus; qui pro more temporis sti-
lo in adversarios acri utitur. Adjecta est Tabula centum
Gravaminum Germanicæ nationis in comitiis Noribergensi-
bus 1522 finitis oblatarum; ad cujus calcem legitur: Finis
Tabule Gravaminum: atque utinam non essent per univer-
sum centuplo plura quam hic per sacri Rom. Imperii princi-
pes*

Ff 2

pes

numarent eis salarium conveniens eorum laboribus, vi-
ctum suppeditent tempestivum, paterno amore prosequan-
tur eos, nec denegent eis sepulturas parvulorum, ad de-
cennium: eamque legem servatam esse volo per totam
Diœcesin in singulis parochiis. Nec debent Domini Pa-
stores tyrannice adigere Sacellanos suos ad servilia ope-
ra, & ea ratione prorsus adimere illis omnem studendi
occasionem. Quomodo satisficient nomini sacerdotali,
si studium sacrarum litterarum & humaniorum artium
propter operas rusticas negligere debeant?" Tandem hunc
apponemus locum: "Moneantur scholastici ante resigna-
tionem Scholæ per earum Rectores, quod in rure elee-
mosynas conquirendo abstineant a mendaciis, sortilegiis,
variis scripturis deceptoriiis & aliis abusionibus, scilicet
promulgatione Indulgentiarum &c. & modis omnibus quib-
us nituntur occulta furtiva quomodolibet investigare; quod
si quis inventus fuerit agere, scribere, uti vel portare, ab
ingressu ecclesiæ suspensus, publica flagellatione virgarum
& carcerum custodia puniatur." Plura non damus. Peri-
tis prisca rerum æstimatoribus, sine dubio hæc & alia
quædam hujus generis loca non omnino nihil, ad tem-
poris ejus ingenium, mores & conditionem cognoscen-
dum, lucis subministrare, videbuntur.

pes seculares enumerantur. Manu Michaëlis fratris Germani descripta hæc mihi Neoburgi mens. Novembr. 1585. Reliqua opuscula, quæ in hoc occurrunt volumine, ævi recentioris sunt.

LXXIX. Volumen chartaceum in 4:o, Concionem comprehendens Nuptialem, & Conciones Funebres XIII, Svetice partim, partim Fennice conscriptas, intertextis passim sententiis Latinis. Operculo inscriptum legitur: *Possessor hujus libelli chartacei legitimus est Josephus Josephi Wallenius, Anno 1662.* Ad morem concionandi e suggestu sacro, apud nos illa ætate solennem, prodest cognoscendum.

LXXX. Tankar om et rätt Kammar och Skattläggnings Wärf, upsatte af *Epbr. Otto Runeberg.* Libelli egregii, Stockholmæ a Laur. Ludov. Grefing 1761 in 8 o typis expressi exemplum, charta pura singulis foliis interposita auctum; in qua auctor acutissimus ipse, (cujus dum viveret, in possessione exemplum nostrum fuit) emendationes, illustrationes & additiones varias adscripsit, levis minime pretii. Dono Bibliothecæ dedit Præcl. Dn. M. GUST. CHRONANDER, Rector Scholæ Trivialis Uhloburgensis meritißimus.

LXXXI. Öfversättning af *Elemens du Commerce*, eller *Grundsanningar uti Zandeln*, af *Epbr. Otto Runeberg.* Exemplum autographon, pagg. constans 661, 4:o. Interpretatio hæc libri Gallici haud ignoti, a Viro diligentissimo & perspicacissimo a jam 1754 perfecta, publica eo dignior est luce, quo majus adjectæ interpretis observationes, explicationes & applicationes, pro Ejus more, acutæ & subriles, pretium libro addunt.

LXXXII. Utkast til en *Anthropotypisk* Stat. Folio. Opus Viri Ejusdem Amplissimi ingenio debitum, suaque manu scriptum. Cui geminum est alterum, ad res patriæ propius relatum. Tangit has Philosophi nostri medita-